การศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
A study of Roi Et Asoke Community's Culture inSelaphum District, Roi Et Province

วุฒิชัย ตาลเพชร[1]

Vutichai tanphed[1]

Received : June 25, 2019; **Revised :** June 25, 2020; **Accepted :** June 27, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก และเพื่อศึกษาการนำพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการทบทวนวรรณกรรมเป็นเครื่องมือหลักในการศึกษา จากการศึกษา พบว่า ชาวร้อยเอ็ดอโศกมีวัฒนธรรมชุมชนที่เกื้อกูลกันในรูปแบบสาธารณโภคี ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย มักน้อย สันโดษ ขยัน เสียสละ สะพัดสู่สังคม สร้างความสมบูรณ์ในปัจจัย 4 และสมาชิกทุกคนร่วมกันทำงานในระบบกงสี และจากการศึกษา พบว่า การดำเนินชีวิตของชาวร้อยเอ็ดอโศกได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของพุทธศาสนาในหลักมรรคมีองค์ 8 ทั้งการยืน เดิน นั่ง และนอน เพื่อสร้างสังคมในทางสายกลางสู่การพ้นทุกข์ตามแนวทางของพุทธศาสนา

คำสำคัญ (Keywords) : ร้อยเอ็ดอโศก, วัฒนธรรมพุทธ, พาณิชย์บุญนิยม

Abstract

The aim of this research is, on the one hand, to study the culture of Roi Et Asoke community and, on the other hand, to study how Roi Et Asoke people apply Buddhism philosophy in their daily life. The qualitative research methods such as in-dept interview and literature review are used in this work to explain occurred phenomena. The results of this study showed that Roi Et Asoke people have a

[1]คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University E-mail vutichaitanphed@gmail.com

community culture that support virtuous sharing. They have a simple and natural way of life while being unambitious, self-satisfied, diligent, self-sacrificing, generous and completing the four necessities of life. All Asoke members work together under a family business system. The results also showed that Roi Et Asoke people apply the the Buddhist Noble EightFold Path in their way of life including the way of standing, waling, sitting and sleeping, in order to create a moderate society in accordance with Buddhism philosophy.

Keywords : Roi Et Asoke, Buddhist culture, Booniyom,

บทนำ (Introduction)

วัฒนธรรมชุมชนถือว่าเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในพื้นเพต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการสืบเสาะ ค้นหา ทดลอง สังเกต วิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนซ้ำแล้วซ้ำอีกหลายๆ รอบจนแน่ใจว่าสามารถนำมาใช้ได้อย่างไม่เกิดโทษ ท้ายที่สุดจึงมีการขยายผลจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ที่เรียบเรียงมาจากสีสันแห่งการค้นคว้าอย่างจริงจังแตกฉานจนตกผนึกทางความคิดกลายมาเป็นภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์และประกาศคุณค่าผ่านสายพานการนำไปใช้งานอย่างจริงจังต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น กล่าวถึงตรงนี้อาจจะต้องทำความเข้าใจกับคำว่าวัฒนธรรมชุมชนก่อนในเบื้องต้นดังที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวุฒิ ปัดไธสง ให้มุมมองว่าวัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวข้องกับสามคำหลัก คือ วัฒนธรรม/ชุมชน/หมู่บ้าน ซึ่งเป็นความหมายที่โยงใยระหว่างวัฒนธรรมของชุมชนอันอาจมีพื้นที่ทางกายภาพ เช่น หมู่บ้านหรือชุมชนที่มีพื้นที่ทางสังคม (Social space) เช่น กลุ่มคนเลี้ยงปลาดุก ซึ่งอาจอยู่หลายหมู่บ้านที่มีการติดต่อปฏิสัมพันธ์กันอยู่เนืองนิตย์ มีการทำงานร่วมกันจนกลายเป็นชุมชน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวุฒิ ปัดไธสงยังได้อธิบายต่อว่าวัฒนธรรมเกิดจากสิ่งต่างๆ ที่สังคมมนุษย์สร้างขึ้นที่แบ่งเป็นวัฒนธรรมเชิงวัตถุและวัฒนธรรมเชิงอวัตถุ (สุรวุฒิ ปัดไธสง, 2545 : 15) หากวัฒนธรรมเป็นการสืบเชื้อสายของรากเหง้าแห่งชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านการทดลองด้วยประสบการณ์ซ้ำไปซ้ำมาจนเกิดความช่ำชองและผลิตซ้ำวัฒนธรรมผ่านกระบวนการทางสังคมด้วยระบบเครือญาติที่เป็นระบบอุปถัมภ์ เจือจุลกันด้วยความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน ฉะนั้น วัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนจึงเป็นบทสะท้อนสำนึกภายในจิตใจของมนุษย์ได้อย่างลึกล้ำที่สามารถอธิบายได้ว่าวัฒนธรรมเป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี มีส่วนร่วม และสามารถจัดแจงจารีตต่างๆ เพื่อสร้างสมดุลในสังคมได้อย่างน่าทึ่งทำให้คนในสังคมมีความรู้สึกอยู่ในระนาบเดียวกันมากขึ้น โดยที่ไม่ได้ตกอยู่ใน

ภวังค์ของการเหยียดชนชั้นเพราะภายใต้ความเป็นชุมชนสมาชิกทุกคนจะถือว่าเป็นส่วนของสังคม มิได้มีการแบ่งแยกฐานะ อาชีพและความเป็นอยู่อื่น ๆ

การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมชุมชนถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นเรื่องสืบเนื่องต่อจากบรรพบุรุษที่มีการริเริ่มสร้างรหัสทางความคิดส่งต่อรุ่นแล้วรุ่นเล่าด้วยองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่ชัดแจ้งสัมฤทธิ์ผลจากการทดลองผ่านกาลเวลาอันยาวนาน มรดกทางวัฒนธรรมนี้ถูกส่งต่อไปทั่วทุกภูมิภาคบนโลกใบนี้ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยที่นับว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีประวัติศาสตร์ที่ยึดโยงวิถีชีวิตกับวัฒนธรรมประเพณีมาอย่างยาวนาน ในแต่ละภูมิภาคจะมีลักษณะวัฒนธรรมที่เป็นความจำเพาะพิเศษของตนเองที่บรรพชนได้รังสรรค์ไว้ให้อย่างค่อนข้างลงตัว แต่เมื่อสังคมมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้นทำให้วัฒนธรรมเกิดการแลกเปลี่ยนกันตามบริบทที่เปลี่ยนไป ดังเช่นวัฒนธรรมชุมชนของชาวอโศกในประเทศไทยที่เป็นวัฒนธรรมที่ถูกปลูกสร้างมาจากฐานคิดตามหลักศาสนาพุทธที่สร้างแนวทางให้ผู้คนดำรงตนอยู่ในกติกาของศาสนา นั่นคือ การรักษาศีล 5 เป็นพื้นฐานในการทำงานและการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนไม่ให้เกิดการละเมิดผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และใจ ตลอดจนมีการปฏิบัติตนบนทางสายกลางตามหลักมรรคมีองค์ 8 สู่การพ้นทุกข์

การรังสรรค์ชุมชนด้วยแนวทางที่เกิดขึ้นภายใต้การร่วมมือกันเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นแนวทางที่สนับสนุนการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่แท้จริง และยังสร้างสังคมที่อุดมไปด้วยผืนภาพแห่งสันติสุขที่สมาชิกในชุมชนมีสำนึกความเป็นญาติมิตรที่แม่นมั่นต่อกันภายใต้ระบบสาธารณโภคี ซึ่งวิถีชีวิตของชาวอโศกเป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นแบบผ้าม้อฮ่อมไทย ไม่นิยมสวมใส่เครื่องประดับ ทุกชนิด ทั้งยังนิยมเดินด้วยเท้าเปล่าสัมผัสดินตามธรรมชาติเพื่อสุขภาพที่แข็งแรงและเป็นการฝึกสติในการเดิน ตลอดจนมีวัฒนธรรมการบริโภคอาหารแต่แตกต่างจากสังคมทั่วไป กล่าวคือ ทุกคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ชาวอโศกต้องบริโภคอาหารมังสวิรัติเท่านั้น กิจวัตรประจำวันของชุมชนจะเชื่อมโยงกับการพึงสังวรในศีลตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งก่อนทำงานจะต้องมีการเข้ารับธรรมะจากสมณะชาวอโศกก่อนเสมอ และมีการรับประทานอาหารร่วมกันในลักษณะสังคมใหญ่ โดยมีโรงครัวกลางในการผลิตอาหารแจกจ่ายสำหรับสมาชิกในชุมชน ส่วนการทำงานในชุมชนจะแบ่งเป็นฐานงานต่าง ๆ เช่น ฐานงานกสิกรรม ฐานงานปุ๋ยสะอาด ฐานงานขยะวิทยา ฐานงานโรงสีข้าว ฐานงานแปรรูป ฐานงานสุขภาพ ฐานงานการฝึกอบรม ฐานงานสื่อ ฐานงานอาหาร ฐานงานพาณิชย์บุญนิยม และฐานงานบริการ เป็นต้น เพราะฉะนั้น คนในชุมชนจะมีงานทำทุกคนโดยอาจจะเลือกเข้าทำงานในฐานงานที่ตนเองมีความถนัดหรือได้รับมอบหมายจากที่ประชุมของชุมชน การทำงานจะเป็นระบบกงสีหรือสาธารณโภคีตามแนวคิดที่ว่า แรงงานฟรี ปลอดหนี้ ไม่มีดอกเบี้ย เฉลี่ยทรัพย์เข้ากองบุญ วัฒนธรรมชุมชนของชาวอโศกที่กล่าวมาข้างตนนับว่าเป็น

วัฒนธรรมร่วมของหมู่กลุ่มชาวอโศกที่มีอิทธิต่อวัฒนธรรมชุมชนของกลุ่มอโศกในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกก็เป็นหนึ่งในหมู่กลุ่มชาวอโศกที่ดำเนินแนวทางตามอโศกกลุ่มใหญ่ แต่อาจจะมีความแตกต่างกันในด้านการจัดฐานงานเพราะบริบทของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น เนื่องจากสมาชิกในชุมชนมีการกระจายตัวกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ จะมีกันรวมการรวมตัวในช่วงที่มีการประชุมชุมชน การจัดกิจกรรม และการจัดการอบรม อย่างไรก็ตาม ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกก็เป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นในวิถีการดำเนินชีวิตที่มีภราดรภาพอันแสดงออกถึงความเป็นพี่เป็นน้องกัน และยังเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมแบบสาธารณโภคีที่ทำงานร่วมกันแบบระบบกงสีบริหารจัดการรายได้ทั้งหมดด้วยคณะกรรมการชุมชน ทรัพย์สินทั้งหมดในชุมชนเป็นสมบัติของส่วนกลาง ซึ่งแสดงออกถึงระบบกรรมสิทธิ์ร่วมในการดูแลทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นชุมชนที่มีการประยุกต์ใช้แนวคิดของพุทธศาสนาได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการดำรงตนตามหลักมรรคมีองค์ 8 อย่างเคร่งครัดทั้งสมณะและฆราวาส ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อสะท้อนถึงอัตลักษณ์และความเข้มแข็งของวัฒนธรรมชุมชนอันเป็นของมรดกจากการปลูกสร้างของบรรพบุรุษและผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวอโศก

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก
2. เพื่อศึกษาการนำพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความทางวิชาการ แผ่นพับ และเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังทำการศึกษาโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการลงพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อทำการสังเกต จดบันทึก ถ่ายภาพ และสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) ผู้ให้สัมภาษณ์ในการวิจัยได้แก่ สมณะชาวอโศก จำนวน 6 รูป สมาชิกที่ประจำอยู่ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก จำนวน 3 คน กลุ่มญาติธรรมชุมชนร้อยเอ็ดอโศก จำนวน 20 คน และ ประชาชนทั่วไป จำนวน 21 คน เมื่อทำการรวบรวมข้อมูลแล้วได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก และการนำ

พุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก โดยใช้แนวคิดบุญนิยมและแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลการศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. วัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก

ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกเป็นชุมชนวิถีพุทธที่มีความประสงค์จะสรรค์สร้างสังคมใหม่ให้เป็นสังคมของชาวพุทธแท้โดยใช้กระบวนการและวิธีคิดภายใต้แนวทางสังคมแบบเก่าที่ให้คนในชุมชนหวนคืนสู่วิถีแห่งบรรพชนที่สืบทอดมาแต่ครั้นโบราณกาล นั่นคือ วิถีแห่งเกษตรกรรมและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นหมู่กลุ่มเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแบบชนเผ่าโดยสร้างแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนภายใต้หลักการแห่งความเชื่อและศาสนาที่เป็นเสมือนเบ้าหลอมให้คนในชุมชนเกิดความปรองดองเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกันฉันญาติมิตรร่วมสายโลหิตเดียวกัน อันแสดงออกถึงการมี “ภราดรภาพ” ในชุมชน ฉะนั้น ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจึงมีวิธีคิดที่นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นชุมชนจัดการตนเองแบบวิถีพุทธแห่งการพึ่งพาแบ่งปันโดยการยึดหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาผนวกกับหลักธรรมคำสอนของพ่อท่านสมณะโพธิรักษ์ (ผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวอโศก) ที่ตีความคำสอนพุทธศาสนาจากภาษาบาลีให้เป็นภาษาไทยโดยเน้นย้ำถึงแก่นแท้ของชาวพุทธด้วยวรรณกรรมทางภาษาไทยเพราะเชื่อว่าเป็นภาษาที่ชนชาวไทยเข้าใจและตกผนึกถอดองค์ความรู้จากการสั่งสอนธรรมแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมในการสร้างชุมชนและวิถีผลิตชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศกจึงเดินตามรอยของวิถีชาวอโศกทั่วประเทศจากคำสอนของพ่อท่านสมณะโพธิรักษ์ ซึ่งสิ่งที่สะท้อนแก่นแกนแห่งวัฒนธรรมของร้อยเอ็ดอโศกมากที่สุด คือ “วัฒนธรรมชุมชนวิธีพุทธ” เป็นวัฒนธรรมที่สอนคนด้วยหลักศาสนาโดยมีกลยุทธ์ในการสร้างและเผยแผ่วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้น อาทิ กิจกรรมอบรมแกนนำเกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ไร้สารพิษภายใต้การประสานความร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) การเปิดชุมชนให้ศึกษาดูงานแปลงเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ไร้สารพิษ และการจัดงานตลาดอาริยะบุญนิยมเพื่อจำหน่ายสินค้าราคาถูกแก่ชุมชนเป็นกิจกรรมที่ถือว่าโดดเด่นมากที่สุดจนสามารถกล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นตัวเชื่อมประสานคนทั้งในและนอกชุมชนให้มีส่วนร่วมในการรังสรรค์วัฒนธรรมชุมชนชาวร้อยเอ็ดอโศก เพราะเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับผู้คนมากที่สุดในบรรดากิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น สะท้อนให้เห็น “พลังการมีส่วนร่วมของชุมชนและเป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่ถูกผลิตผ่านภาษา วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม หรือเป็นสิ่งที่ตกอยู่ภายใต้พลังบางอย่างที่ส่งผลต่อคนในชุมชน เช่น สัญชาตญาณในจิตใต้สำนึก เป็นต้น” (Formaes, 1995 :

5) จนสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ของชุมชนกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างล้นหลาม การจัดกิจกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นวัฒนธรรมชุมชนวิถีพุทธที่เน้นการแบ่งปัน การเสียสละ การลดละกิเลส และเป็นการสร้างบุญด้วยการทำทานบริจาคอันสอดคล้องกับ “หลักสาธารณโภค” ซึ่งกิจกรรมนี้จะจัดเป็นประจำในช่วงสิ้นปี ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงจะให้ความสนใจเป็นพิเศษเพราะในกิจกรรมมีการจำหน่ายสินค้าราคาถูกกว่าท้องตลาด บางชิ้นต่ำกว่าทุน บางชนิดขายเท่าทุน และมีการแจกฟรีบางรายการ ซึ่งวัฒนธรรมแห่งการแบ่งปันตามหลักสาธารณโภคีเช่นนี้ถือว่าเป็นจุดเด่นของชาวชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่สังคมได้รับประโยชน์และร่วมสืบสานวัฒนธรรมวิถีพุทธให้ดำรงอยู่ต่อไป

2. การนำพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก

ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกเป็นชุมชนที่นำหลักการทางพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน โดยแนวทางของศาสนานี้ชาวชุมชนร้อยเอ็ดอโศกได้รับอิทธิพลทางความคิดจากพ่อท่านสมณะโพธิรักษ์ (ผู้นำทางจิตวิญญาณชาวอโศก) เป็นผู้สร้างกระบวนทัศน์ใหม่ในการตีความหลักศาสนาพุทธโดยเน้นศาสนากับชีวิตประจำวันของมนุษย์ที่ถ่ายทอดจากการบัญญัติคำด้วยภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของหมู่กลุ่มชาวอโศกและสังคมทั่วไป ฉะนั้น ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจึงเป็นชุมชนวิถีพุทธที่เน้นการปฏิบัติตามตนตามหลักมรรคมีองค์ 8 ของพุทธศาสนา ทั้งการยืน เดิน นั่งและนอน อันประกอบด้วย “หลักสัมมาทิฐิ” (การเห็นชอบ) เป็นหลักที่สอนให้เสียสละดีกว่าการเอาเปรียบผู้อื่น ทำให้เกิดหิริโอตตัปปะมีความละอายต่อบาป “หลักสัมมาสังกัปปะ” (การดำริชอบ) การอยู่ร่วมกันด้วยการไม่เบียดเบียน “หลักสัมมาวาจา” (การพูดดี) ไม่พูดส่อเสียด พูดให้เกิดความขัดแย้งหรือพูดให้บุคคลอื่นเดือดร้อน “หลักสัมมากัมมันตะ” (การกระทำชอบ) ต้องประพฤติตนตามศีล 5 ข้อเป็นพื้นฐาน “หลักสัมมาอาชีวะ” (การทำอาชีพสุจริต)” ไม่หลอกลวง เอาเปรียบหรือใช้เล่ห์เหลี่ยมในการประกอบอาชีพ “สัมมาวายามะ (มีความพยายาม) ต้องมีความพยายามในการทำงานโดยสังวรตนตามมรรคมีองค์ 8 “หลักสัมมาสติ” (ระลึกชอบ) ต้องมีสติในการดำเนินชีวิตทั้งการยืน เดิน นั่งและนอน และ “สัมมาสมาธิ” (ตั้งมั่น) มีสมาธิในทุกขณะเพื่อไม่ให้เกิดการสร้างบาป ดังนั้น ชุมชนชาวร้อยเอ็ดอโศกจึงมีการประยุกต์ใช้พุทธศาสนากับการดำเนินชีวิตอย่างชัดเจนและเป็นรูปแบบธรรม ผ่านหลักธรรมมรรคมีองค์ 8 อันเป็นธรรมแห่งทางสายกลางเพื่อความพ้นทุกข์ในการดำเนินชีวิต สิ่งที่สะท้อนการนำหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมากที่สุดก็คือ การนำหลักมรรคมีองค์ 8 ไปใช้กับการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ของชุมชน นับว่าเป็นอีกหนึ่งอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมชาวอโศกที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมชุมชนร้อยเอ็ดอโศก

การที่ชุมชนมีการพึงสังวรตนตามหลักของศีลจะทำให้เกิดความเป็นเอกภาพที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีภราดรภาพเกิดความเป็นพี่เป็นน้องกันอย่างเหนียวแน่น ด้วยการเป็นชุมชนที่ปฏิบัติธรรมรักษาศีลอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้สมาชิกในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีกัน และร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งจนสามารถสร้างชุมชนให้เป็นศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนวิถีพุทธและศูนย์ฝึกอบรมสัมมาอาชีพ อย่างไรก็ตาม สมาชิกในชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมาจากหลากหลายพื้นที่แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีการใช้ธรรมะนำการเมืองหรือนำความต้องการของคนในชุมชน ส่งผลให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตร่วมกันภายใต้การสร้างกติกาทางสังคมด้วยการนำศีล 5 ข้อ และหลักมรรคมีองค์ 8 มาเป็นกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน เพื่อให้สังคมเกิดเสรีภาพ เอกภาพ และภราดรภาพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. วัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศก

ชาวร้อยเอ็ดอโศกมีวัฒนธรรมชุมชนที่เกื้อกูลกันในรูปแบบ “สาธารณโภคี” สมาชิกทุกคนร่วมกันทำงานใน “ระบบกงสี” แบบครอบครัวใหญ่ การทำงานเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางของชุมชนแต่เมื่อมีผลผลิตก็จะสะพัดสู่ชุมชนอย่างทั่วถึงหรืออาจจะสะพัดตามความจำเป็น นอกจากนี้ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกยังได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก “แนวคิดบุญนิยม” อันเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากปรัชญาของพุทธศาสนา ซึ่งถูกนำมาตีความให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมไทย โดยพ่อท่านสมณะโพธิรักษ์ (ผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวอโศกทั่วประเทศ) ส่งผลให้เกิดการสร้าง “วัฒนธรรมชุมชนวิถีพุทธ” อันเป็นวิถีพุทธที่มุ่งสู่นักปฏิบัติธรรมแห่งการหลุดพ้นทุกข์อย่างแท้จริง จึงทำให้ชุมชนชาวอโศกมีความเคร่งครัดในวิถีการดำเนินชีวิตมากกว่าสังคมทั่วไปเพราะต้องพึงสังวรตนตามศีล 5 ข้อเป็นพื้นฐาน อาจกล่าวได้ว่าชุมชนชาวอโศกรวมไปถึงชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมีกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันด้วยการนำหลักของศีล 5 ข้อมาเป็นบรรทัดฐานทางสังคมร่วมกันอย่างเคร่งครัด หากมีผู้ใดในชุมชนทำผิดกฎอาจจะถูกลงโทษตามกฎที่ชุมชนสร้างไว้ อาทิ อาจถูกจำกัดบริเวณไม่ให้เข้าฐานงานร่วมกับหมู่กลุ่มในชุมชนหรืออาจถูกที่ประชุมลงมติให้ออกจากชุมชนชั่วคราวเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมให้เหมาะสมก่อนจะอนุญาตให้กลับเข้ามาใช้ชีวิตร่วมกับหมู่กลุ่มในชุมชนอีกครั้ง เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548 : 190) ที่กล่าวว่า ชุมชนที่มีความสมบูรณ์และเป็นธรรมจะต้องมีลักษณะที่เป็นชุมชนปกครองกันเอง ดูแลกันเองภายในชุมชนเหมือนสังคมบุพกาลหรือสังคมแลกเปลี่ยนที่มีการใช้ชีวิตแบบองค์รวมไม่แยกส่วน ฉะนั้น ในมิติวัฒนธรรม

ชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศกที่นับว่าเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชนจึงสามารถแบ่งได้ 3 ประการ ดังนี้

1) วัฒนธรรมแบบสาธารณโภคี

การดำรงชีวิตของชุมชนชาวอโศกนับว่าเป็นวิถีแห่งความเกื้อกูลกันฉันญาติมิตรร่วมสายโลหิตเดียวกัน แม้การสร้างชุมชนจะเป็นการเปิดรับกลุ่มบุคคลที่มาจากหลากหลายพื้นที่แต่ก็มีเกณฑ์มาตรฐานในการรับคนเข้าชุมชนเพื่อความเป็นเอกภาพในการอยู่ร่วมกัน เกณฑ์ที่ว่านี้ประกอบด้วย 1) รักษาศีล 5 ให้บริสุทธิ์ 2) เว้นขาดจากอบายมุขทุกชนิด 3) รับประทานอาหารมังสวิรัติ 4) เข้าร่วมประชุมสม่ำเสมอ หากไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ให้แจ้งการลาประชุม 5) เสียสละเวลา แรงงานและทรัพย์สินช่วยเหลือส่วนกลางของชุมชน 6) เข้าร่วมงานสำคัญของชาวอโศก 7) กิน อยู่ หลับนอนด้วยความเรียบง่าย 8) มีปฏิสันถารด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนและ 9) เอาภาระของตนและของส่วนกลาง ฉะนั้น การอยู่ร่วมกันในสังคมของชาวร้อยเอ็ดอโศกจึงเป็นสังคมที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันภายใต้กฎระเบียบของชุมชนเสมอ การที่ชุมชนมีกติกาเช่นนี้จึงนำไปสู่การเกิดวัฒนธรรมแบบสาธารณโภคี อันเป็นวัฒนธรรมที่คนในชุมชนต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาพฤติกรรมและวิธีคิด ผ่านหลักธรรมของพุทธศาสนาใน “หลักสาราณียธรรม 6” ได้แก่ เมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีลสามัญญตา และทิฏฐิสามัญญตา ซึ่งในหลักสาราณียธรรม 6 เป็นสิ่งที่หล่อหลอมจิตวิญญาณในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนร้อยเอ็ดอโศกให้ตระหนักถึงส่วนรวมเป็นหลัก การใช้ชีวิตภายใต้ระบบโครงสร้างหน้าที่ทางสังคมที่ชัดเจนนี้นำไปสู่การมีสันติสุขในชุมชนและอยู่อาศัยร่วมกันแบบไม่แก่งแย่งยิ่งดีกัน เพราะทุกคนจะถูกขัดเกลาให้มีสำนึกความเป็นพลเมืองที่สำคัญอย่างเท่าเทียมกันในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พะยอมแย้ม (2556 : 22) ที่กล่าวว่า ชุมชนเป็นสถาบันทางสังคมมีความสำคัญในการเป็นตัวกำหนดโครงสร้างทางสังคมที่ประกอบด้วยระบบและบทบาทหน้าที่ ผ่านกลไกต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับร่วมกัน อันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างความผาสุกของสมาชิกภายในชุมชน ดังนั้น ชาวชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจึงมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่แบบสาธารณโภคีที่อนุเคราะห์และสงเคราะห์กันภายในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการแบ่งปันช่วยเหลือสังคมภายนอกชุมชนตามความเหมาะสมและศักยภาพของคนในชุมชน ในระบบสาธารณโภคีทรัพย์สมบัติที่เกิดขึ้นภายชุมชนจะเป็นสมบัติร่วมกันของสมาชิกทุกคนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามความจำเป็น วัฒนธรรมสาธารณโภคีนี้จึงนับว่าเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่ถูกปลูกถ่ายความคิดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

2) วัฒนธรรมการผลิตในระบบกงสี

ภายใต้สังคมแห่งนักปฏิบัติยังเป็นสังคมแห่งนักการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ อันเป็นการสะท้อนถึงระบบการวางแผนชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ชุมชนร้อยเอ็ดโศกเป็นชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยความศรัทธาของกลุ่มญาติธรรมชาวอโศกที่มีความคาดหวังจะสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งนักปฏิบัติธรรม ซึ่งในยุคเริ่มแรกของการก่อตั้งชุมชนประมาณปี พ.ศ. 2544 ได้มีการแสวงหาที่ดินในการก่อสร้างชุมชนร้อยเอ็ดอโศกหลายพื้นที่จนในที่สุดที่ประชุมกลุ่มส่วนใหญ่จึงได้มีมติเลือกพื้นที่ตั้งชุมชนที่บ้านเหล่าแขม ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อันเป็นที่ตั้งของชุมชนปัจจุบันนี้ จากนั้นได้มีการก่อตั้งศูนย์ฝึกอบรมเกิดขึ้นและได้เปิดอบรมครั้งแรกในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2544 ในหลักสูตรสัจธรรมชีวิตรุ่นแรก นับจากนั้นเป็นต้นมาชุมชนร้อยเอ็ดอโศกก็ได้ขยายตัวมีการก่อสร้างอาคารฝึกอบรม อาคารพักชาย อาคารพักหญิง ห้องน้ำ บ้านพัก และกุฏิสมณะ (พระสงฆ์) และมีการสร้างรูปแบบการทำงานร่วมกันผ่านระบบฐานงาน อาทิ ฐานงานกสิกรรม ฐานงานการฝึกอบรม ฐานงานแปรรูป และฐานงานอาหาร เป็นต้น เนื่องจากการอยู่กันในชุมชนอยู่ภายใต้สาธารณโภคีวิถีการผลิตจึงเป็นแบบกรรมสิทธิ์ร่วมกันในลักษณะกงสี นำไปสู่การเกิดวัฒนธรรมการผลิตในระบบกงสีเกิดขึ้น กล่าวคือ ระบบกงสีเป็นการทำธุรกิจที่มักพบในกิจการครอบครัวแบบคนจีน ที่มีคนในครอบครัวเป็นสมาชิกทำงานร่วมกัน โดยรายได้ทั้งหมดจะรวมเป็นกองกลาง ไม่แตกแยกจากครอบครัวใหญ่ และนำรายได้มาแบ่งปันกันตามความเหมาะสม ซึ่งชุมชนร้อยเอ็ดอโศกก็มีลักษณะการสร้างวัฒนธรรมชุมชนให้อยู่ร่วมกันในระบบกงสี เฉพาะอย่างยิ่งในฐานงานการผลิตและฐานงานการฝึกอบรมที่มีรายได้เข้ามาเกี่ยวข้อง ระบบการบริหารจัดการรายได้ของชุมชนจะมีคณะกรรมหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นผู้ดูแลและมีสมณะ (พระสงฆ์) เป็นที่ปรึกษา ซึ่งในช่วงที่ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกได้เข้าร่วมโครงการเป็นศูนย์ฝึกอบรมในโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรของ ธ.ก.ส. เป็นช่วงที่ระบบกงสีชัดเจนที่สุดในชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวนหลายพันคน การอบรมดังกล่าวนำมาซึ่งรายได้ของชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้เงินทุนของส่วนกลางมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถนำไปซื้อที่ดินของชุมชนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นซึ่งเป็นเงินส่วนส่วนกลางนั้น สะท้อนให้เห็นว่าชุมชนร้อยเอ็ดอโศกมีระบบการทำงานและการผลิตเป็นระบบกงสี เพราะเมื่อมีรายได้เกิดขึ้นจะถูกนำเข้าสู่ส่วนกลางทันที เพื่อให้คณะกรรมการบริหารจัดการงบประมาณ โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการพิจารณาอย่างเท่าเทียมแม้จะมีระบบคณะกรรมการแต่สมาชิกในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมได้ วัฒนธรรมชุมชนแบบกงสีของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชจรินทร์ สายวิเศษ (2552 : บทคัดย่อ) เรื่อง ปจจัยที่มีอิทธิพลตอความเต็มใจของทายาทในการสืบทอดธุรกิจครอบครัวขนาดกลางและขนาดย อมในจังหวัดนครราชสีมา

ในประเด็นที่ว่า การสืบทอดระบบการทำงานแบบกงสีเกิดขึ้นจากความพึงพอใจส่วนตัวของบุคคล และเกิดขึ้นจากการปลูกฝัง ถ่ายทอด และการรับรู้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังนั้น ระบบกงสี จึงนับว่าเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศกที่ปฏิบัติสืบทอดกันจนถึงปัจจุบัน และได้ขยายวัฒนธรรมกงสีไปใช้ในการดำรงชีพด้านอื่น ๆ ด้วย อาทิ การทำนารวมของชุมชนแล้วแบ่งปันในระบบกงสี การทำกสิกรรมในชุมชน เป็นต้น

3) วัฒนธรรมแบบบุญนิยม

ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกนับเป็นชุมชนที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิจากแนวคิดแบบบุญนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญอีกแนวคิดหนึ่งของชาวอโศกที่ได้รับความนิยมในช่วงที่ชาวอโศกเริ่มพบปะกับสังคมภายนอก ซึ่งแนวคิดบุญนิยมเป็นแนวคิดที่เกี่ยวโยงกับระบบเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธที่เน้นเรื่องการแบ่งปัน การสะพัดออกสู่สังคม และแนวคิดบุญนิยมยังเป็นการสอนให้คนมีความขยัน สร้างสรรค์ มีสมรรถนะสูง ใช้ชีวิตด้วยความเรียบง่าย ประณีต ประหยัด รู้จักคุณค่าของทรัพยากรเพื่อเป็นหลักประกันในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีอิสรเสรีภาพ ภราดรภาพ สันติภาพ สมรรถภาพ บูรณภาพ สมบูรณ์สมดุลด้วยเมตตาทั้งกาย วาจา ใจ ตลอดจนมีการเฉลี่ยลาภแบ่งปันกันอย่างทั่วถึงและอยู่ในระเบียบวินัยอย่างสมัครสมานสามัคคี (จริงใจ ตามภูมิ, 2540 : 11) ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกได้มีการต่อยอดแนวคิดบุญนิยมของ ชาวอโศก ผ่านงาน “ตลาดอาริยะ” ซึ่งเป็นการจัดงานเพื่อพบปะปฏิสันถารกับชุมชนภายนอก ซึ่งภายในงานจะมีการจำหน่ายสินค้าราคาถูก ตามหลักเศรษฐศาสตร์บุญนิยม 4 ระดับ ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าต่ำกว่าท้องตลาด การจำหน่ายสินค้าในราคาเท่าทุน การจำนวนสินค้าในราคาต่ำกว่าทุน และการแจกฟรี กิจกรรมดังกล่าวถูกจัดมากอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนร้อยเอ็ดอโศก มีการสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบบุญนิยมอันเป็นกลไกในการสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเองและขยายความสัมพันธ์ไปยังสังคมภายนอกด้วย ซึ่งการที่จะสร้างวัฒนธรรมบุญนิยมให้เกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องสร้างชุมชนเห็นเป็นนักปฏิบัติธรรมก่อน เพราะสาระสำคัญของการ “บุญนิยม” ก็คือการสร้างบุญด้วยการแบ่งปันและแพร่สะพัดออกสู่สังคม หากมิได้ผ่านการขัดเกลากิเลสตามหลักพุทธศาสนาแล้วจะไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมชุมชนแบบบุญนิยมได้ ดังนั้น วัฒนธรรมชุมชนแบบบุญนิยมของร้อยเอ็ดอโศกจึงเกิดขึ้นภายใต้สังคมแห่งนักปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (บัณฑิต ศิริรักษ์โสภณ, 2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง “บุญนิยม”: จริยธรรมทางเศรษฐกิจกับการขับเคลื่อนทางสังคมของชาวอโศก มีความสอดคล้องกันในประเด็น “อโศก” ในยุคก่อกำเนิดเน้นการสร้างชุมชนปฏิบัติธรรมภายใต้วิถีการผลิตทางเศรษฐกิจแบบพึ่งตัวเอง

โดยสร้างความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกผ่านกิจกรรมทางเศรษฐกิจ “บุญนิยม” ต่างๆ เพื่อคืนกำไรจากการผลิตกลับคืนสู่สังคม

2. การนำพุทธศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในชุมชนร้อยเอ็ดอโศก

การดำเนินชีวิตของชาวร้อยเอ็ดอโศกได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของพุทธศาสนาในหลักมรรคมีองค์ 8 ทั้งการยืน เดิน นั่ง นอน และยังมีการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการสร้างสังคมแบบสาธารณโภคี เพื่อสร้างระบบการอยู่ร่วมกันในสังคมให้เกิดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) หลักมรรคมีองค์ 8

ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกได้นำหลักมรรคมีองค์ 8 มาเป็นระบบในการควบคุมการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อให้หลักธรรมนี้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลากิเลสของคนในชุมชนและยังเป็นการสร้างมาตรฐานการทำงานในฐานงานของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งหลักธรรม 8 ประการนี้ประกอบด้วย 1) สัมมาทิฐิ (การเห็นชอบ) เห็นการเสียสละดีกว่าการเอาเปรียบทำให้มีหิริโอตตัปปะ ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกจะใช้หลักธรรมข้อนี้ในการทำงานในฐานงานต่าง ๆ เพื่อขัดเกลาตนเองและทำงานเพื่อเสียสละจนถึงขั้นทำงานฟรี 2) สัมมาสังกัปปะ (การดำริชอบ) การไม่พยาบาท อาฆาต และเบียดเบียน หลักธรรมข้อนี้จะถูกนำไปใช้ในการเป็นบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกัน 3) สัมมาวาจา (การพูดดี) ต้องระวังคำพูดเสมอ และไม่พูดคำหยาบหรือพูดให้เกิดความขัดแย้งกัน หลักธรรมข้อนี้ใช้กับการสร้างปฏิสันถารกันในชุมชนและเจรจาปราศรัยกับสังคมภายนอก 4) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) การกระทำทุกอิริยาบถต้องอยู่ในอาการสำรวม หลักธรรมนี้นำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในชุมชน 5) สัมมาอาชีวะ (การทำอาชีพชอบ) ถูกนำไปใช้กับการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ภายในชุมชน ตลอดจนประยุกต์ร่วมกับแนวคิดบุญนิยมในงานตลาดอาริยะ 6) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) ถูกนำไปใช้กับการสร้างชุมชนให้เกิดเป็นชุมชนแห่งนักปฏิบัติธรรม 7) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) ถูกนำไปใช้กับการทำงานร่วมกับหมู่กลุ่มในฐานงานเพราะหากขาดสติอาจจะนำมาซึ่งการใช้อารมณ์และเป็นบ่อเกิดแห่งความขัดแย้ง และ 8) สัมมาสมาธิ (ตั้งมั่นชอบ) นำไปใช้กับการทำงานในฐานงานและการฝึกอบรม เพราะการสัมผัสกับคนหมู่มากจำเป็นต้องใช้สติกับสมาธิควบคู่กัน เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและมีศีลธรรมเป็นองค์ประกอบในการทำงานด้วย สอดคล้องกับการวิจัย (เจ้าอธิการประคอง อธิชวโน, 2557 : บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาอริยมรรค 8 ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนไทย มีความสอดคล้องกันในประเด็น หลักอริยมรรค 8 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลักธรรมการแสวงหาความจริงหรือสัจธรรมของพระพุทธเจา “มรรค” คือ แนวทางในการปฏิบัติหรือแนวทางการดำเนินชีวิตอันจะ

นำไปสู่ ทางแห่งความพ้นทุกข์ความดับทุกข์ ลักษณะองค์อริยมรรค 8 เป็นหลักการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชัชฎาภรณ์ อยู่เย็นเป็นสุข, 2562 : บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาพุทธปรัชญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสอดคล้องกันในประเด็น การพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวทางพุทธปรัชญาตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมการพัฒนาตามแนวทางพุทธปรัชญาหวังให้สังคมมีความสงบสุข ผู้คนเลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้ จึงมุ่งพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ และความรู้ของบุคคล ไปพร้อมกับการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตั้งอยู่บนรากฐานของวัตถุนิยมที่มีวัตถุเป็นเป้าหมายของชีวิตและเครื่องวัดความเจริญของสังคม ตระหนักถึงปัญหาของการพัฒนาอย่างไม่สมดุลโดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การนำหลักธรรมตามแนวทางพุทธปรัชญา เช่น มรรค 8 ที่เน้นการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ ซึ่งโลกในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักธรรมของพุทธจึงอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้

2) หลักสาราณียธรรม 6

หลักสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่สำคัญอีกประการที่ชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความเข็มแข็งให้แก่ชุมชน อันประกอบด้วยหลักธรรม 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม เป็นหลักธรรมที่มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น โดยหลักธรรมข้อนี้ชุมชนนำมาใช้ในการทำงานร่วมกันในชุมชนและทำงานร่วมกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน 2) เมตตาวจีกรรมเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสนทนาด้วยความปรารถนาดีต่อกัน หลักธรรมข้อนี้ถูกนำมาใช้ในการประชุมร่วมกันในชุมชน เพื่อให้การประชุมเกิดการบรรลุผลปราศจากอคติต่อกัน 3) เมตตามโนกรรม หลักธรรมนี้เกี่ยวกับการคิดด้วยความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ในข้อนี้ชุมชนได้นำมาใช้ในการประชุมวางแผนการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก 4) สาธารณโภคี หลักธรรมข้อนี้มีความโดดเด่นต่อวิถีชีวิตของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกอย่างยิ่ง เพราะเป็นหลักธรรมที่นำไปสู่การสร้างเป็น “วัฒนธรรมชุมชนแบบสาธารณโภคี” ซึ่งเป็นสังคมแห่งการแบ่งปัน สะพัดสู่สังคมและการเป็นเจ้าของทรัพย์สินร่วมกัน นำไปสู่สังคมแบบญาติพี่น้องที่เอื้อเฟื้อจุลเจือ ต่อกัน 5) สีลสามัญญตา เป็นหลักธรรมเกี่ยวกับการมีความประพฤติเสมอภาคกัน หลักธรรมในข้อนี้ชุมชนได้นำมาใช้สร้างระเบียบในการอยู่ร่วมกันในชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดระบบอภิสิทธิ์ชน และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความเสมอภาคกันทางความคิด หลักธรรมข้อนี้ชุมชนได้นำมาใช้กับการประชุมวางแผนการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ซึ่งการมีความเสมอภาคกันทางความนี้เป็นสะท้อนถึงสังคมที่มี

ประชาธิปไตยทางความคิด ดังนั้น หลักสาราณียธรรม 6 จึงเป็นแนวทางในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมของชุมชนร้อยเอ็ดอโศก ตลอดจนจารีตและวัฒนธรรมชุมชน ให้เป็นชุมชนแห่งการมีศีลที่บริสุทธิ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ (ณฐา แย้มสรวล, 2559 : บทคัดย่อ) เรื่อง การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสอดคล้องในประเด็น หลักสาราณียธรรม 6 เป็นพุทธวิธี ที่สามารถนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันให้เกิดความรักความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และพร้อมที่จะให้อภัยกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อภิชิต อนันตประยูร, 2558 : บทคัดย่อ) เรื่อง การประยุกต์หลักสาราณียธรรมเพื่อจัดการความขัดแย้งของชุมชนรอบสวนสัตว์เปิดเขาเขียวจังหวัดชลบุรี มีความสอดคล้องในประเด็น การประยุกตหลักสาราณียธรรมเพื่อการจัดการความขัดแย้งของชุมชน พบวา ชุมชนตางมองเห็นคุณคาและความจำเปนโดยทุกฝายได้รวมกันเสนอแนวทางปฏิบัติ เชน การไมประทุษรายกัน สื่อสารขอมูลกันใหมาก รับฟงขอเรียกรอง ใหโอกาส ภาคประชาชนชวยเหลือ แบงปนจัดสรรสวัสดิการ การเอื้อเฟอการโอนออนผอนตาม เพื่อมนุษยธรรมและรวมกันตกลงกติกาในชุมชนทุกภาคสวนเมื่อดำเนินการตามหลักสาราณียธรรมเชนนี้ ยอมเปนชองทางที่จะนำสันติสุขมาสูสังคม และยังสอดคล้องกับ (Ethridge and Handleman, 2002 : 58-60) ที่กล่าวว่า หลักธรรมคำสอนของทุกศาสนาไม่เพียงปลูกฝังให้คนประพฤติปฏิบัติเป็นคนดีของสังคม และยังสามารถปฏิบัติศาสนาอย่างถูกต้องเท่านั้น แต่ยังเป็นการแฝงด้วยอุดมการณ์ ความเชื่อ และค่านิยมทางการเมืองด้วย อาทิ ปลูกฝังให้เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น

ดังนั้น วัฒนธรรมชุมชนของชาวร้อยเอ็ดอโศกและการประยุกต์ใช้แนวคิดของพุทธศาสนาของชุมชนร้อยเอ็ดโศกจึงเป็นการนำหลักธรรมของพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการกำกับพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างชุมชนวิถีพุทธแห่งการเป็นนักปฏิบัติธรรมอย่างเกิดผลเชิงประจักษ์ อันสะท้อนได้จากการใช้หลักแห่งศีลธรรมมาเป็นกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยชุมชนร้อยเอ็ดอโศกได้ใช้แนวคิดของพุทธศาสนาที่สำคัญ อาทิ แนวคิดบุญนิยมอันเป็นธรรมแห่งสร้างระบบเศรษฐศาสตร์ในการกันแบ่งปันและสะพัดออกสู่สังคมส่วนรวม และหลักมรรคมีองค์ 8 เป็นหลักธรรมในการกำหนดพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วยศีล สมาธิ ปัญญาในทุกอิริยาบถทั้งยืน เดิน นั่ง นอน เพื่อเป็นหลักปฏิบัติในการทำงานร่วมกันในฐานงานต่าง ๆ ของชุมชน และยังมีการนำหลักสาราณียธรรม 6 อันเป็นธรรมแห่งความเมตตาต่อกันทั้งกาย วาจา ใจ เพื่อทำให้สังคมเกิดความรักสมานสามัคคีกัน นอกจากนี้ในหลักสาราณียธรรม 6 ในหลักสาธารณโภคียังเป็นหลักธรรมที่โดดเด่นอีกข้อหนึ่งของชุมชนร้อยเอ็ดอโศกที่ถูกนำมาใช้ในการสร้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินร่วมกันของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Boby of Knowledge)

ข้อค้นพบในการวิจัยที่เป็นคุณูปการแก่ชุมชนและสังคม งานวิจัยชิ้นสะท้อนให้เห็นการสร้างชุมชนทางการเมืองที่มีการประยุกต์ใช้แนวคิดทางพุทธศาสนาอย่างจริงจัง โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อสร้างเป็นชุมชนแห่งนักปฏิบัติธรรมในรูปแบบบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ซึ่งสมาชิกของชุมชนทุกคนจะต้องรักษาศีลให้เป็นปกติ ผ่านการขัดเกลาด้วยกระบวนการทำงานในฐานงานต่าง ๆ ของชุมชนทั้งการยืน เดิน นั่ง และนอน โดยพึงสังวรตนให้อยู่ในหลักมรรคมีองค์ 8 หลักสาราณียธรรม 6 และแนวคิดบุญนิยม หากชุมชนอื่นสามารถนำแนวทางในการสร้างชุมชนวิถีพุทธของร้อยเอ็ดอโศกไปประยุกต์ใช้จะเกิดสังคมพุทธแท้ที่มิใช่การนับถือศาสนาพุทธเพียงเปลือกนอก และในประเด็นการสร้างวัฒนธรรมแบบสาธารณโภคีและวัฒนธรรมแบบกงสี เป็นวัฒนธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมความสมานสามัคคีกันภายในชุมชน เพราะทุกคนจะทำงานในฐานงานร่วมกันเพื่อส่วนรวมและทรัพยากรทุกอย่างในชุมชนถือเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ประเด็นที่น่าสนใจในการเข้ามาศึกษาชุมชนร้อยเอ็ดอโศกในอนาคต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนบุญนิยมร้อยเอ็ดอโศก ภายใต้ความร่วมมือของชุมชนภายนอกทั้งภาคการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด) ภาครัฐ และภาคประชาชน

2. วิจัยชิ้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเป็นต้นแบบในการสร้างชุมชนวิถีพุทธแบบบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และสามารถนำวัฒนธรรมแบบสาธารณโภคี วัฒนธรรมแบบกงสี และแนวคิดบุญนิยมไปประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์และจัดสรรผลประโยชน์ทรัพยากรสาธารณะ อาทิ ป่าชุมชน พื้นที่สาธารณประโยชน์ และสถานที่ต่าง ๆ ที่ชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนหรือสังคมเกิดจิตสำนึกร่วมและใช้พื้นที่สาธารณะอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง (References)

เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2548). **คลื่นลูกที่ 5 ปราชญสังคม : สังคมไทยที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย.

จริงใจ ตามภูมิ. (2540). “**เปิดโลกบุญนิยม**”. เราคิดอะไร. ปีที่ 3 (ฉบับที่ 67) : ปักษ์แรก กรกฎาคม 2450.

เจ้าอธิการประคอง อธิชวโน. (2557). **การศึกษาอริยมรรค 8 ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเยาวชนไทย.** วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2557.

ชัชฎาภรณ์ อยู่เย็นเป็นสุข. (2562). **การศึกษาพุทธปรัชญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.** วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. ปีที่ 15ฉบับที่ 1กรกฎาคม-ธันวาคม2562.

ณฐา แย้มสรวล. (2559). **การประยุกต์หลักสาราณียธรรมในการเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** พระนครศรีอยุธยา: วารสารมจรพุทธปัญญาปริทรรศน์ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2559).

นุชจรินทร์, สายวิเศษ . (2552). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจของทายาทในการสืบทอดธุรกิจครอบครัวขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา**. นครราชสีมา : คลังปัญญามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

บัณฑิต ศิริรักษ์โสภณ. (2559). **“บุญนิยม”: จริยธรรมทางเศรษฐกิจกับการขับเคลื่อนทางสังคมของชาวอโศก.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรพล พะยอมแย้ม. (2556). **จิตวิทยาในงานชุมชน**. กรุงเทพฯ : ส เจริญการพิมพ์ จำกัด.

สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2545). **“วัฒนธรรมชุมชนกับเงื่อนไงความเข้มแข็งของชุมชน/หมู่บ้าน”**. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 8 (ฉบับที่ 1) กันยายน 2545.

อภิชิต อนันตประยูร. (2558). **การประยุกตหลักสาราณียธรรมเพื่อจัดการความขัดแยงของชุมชนรอบสวนสัตว์เปดเขาเขียวจังหวัดชลบุรี.** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Ethridge, Marcus and Handleman, Howard. (2002). **Politics in a Changing World: A Comparative Introduction to Political Science**. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.

Formaes, Johan. (1995). **Cultural Theory & Late Modernity**. London: SAGE.

Miles, Steven and Miles, Malcolm. (2004). **Consuming Cities.** New York: Palgrave Macmillan.